

SLO

VEN

SKÝ

JA

ZYK

3

prvý diel

čína

1.
CYKLUS

NOVÝ
slovenský jazyk
pre 1. cyklus ZŠ

OrbisPictus

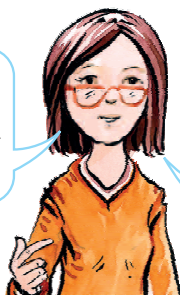
Istropolitana

Meno

Trieda

Mimoriadna správa

Poviem vám mimoriadnu správu.

Naši žiaci založili školský časopis. Vychádzať bude každý mesiac.

Budú v ňom rôzne správy a oznamy z diania v škole, recepty, tvorivé návody, inzeráty a pozvánky. Dozvieme sa aj o úspechoch našich žiakov v rôznych súťažiach.

Mesiac úcty k starším

Pri príležitosti *Mesiaca úcty k starším* vystúpili dievčatá z ľudového súboru Krosienko 12. októbra v domove dôchodcov. Podujatie sa začalo o 18. hodine v spoločenskej miestnosti.

Ľudové tance a piesne mali veľký úspech, mnohí seniori si spolu s deťmi aj zaspievali. S občerstvením pomohli naše mamičky.

Vystúpenie natáčala regionálna televízia, naše dievčatá sa tak dostali aj do večerných správ. Dôchodcovia sľúbili, že nám prídu do školy porozprávať o svojom živote a skúsenostiach.

Cyklistické preteky

Žiaci našej školy sa 15. októbra zúčastnili cyklistických pretekov v dvoch kategóriách – starší a mladší žiaci. Štartovalo sa hromadne o 9. hodine na lúke pri škole. Trať viedla lesom, starší žiaci mali dĺžku trate 6 km, mladší 4 km.

Po skončení pretekov boli vyhlásení víťazi, ktorí získali zaujímavé ceny.

V kategórii starších žiakov získali:

1. miesto Marek Mlynárik z 8. C,
2. miesto Filip Sýkora z 5. B,
3. miesto Alexandra Rybárová zo 7. A.

V kategórii mladších žiakov získali:

1. miesto Lucia Strýčková zo 4. A,
2. miesto Juraj Bystrický z 3. B,
3. miesto Miško Pyšný z 1. A.

- 1 a) Prečítaj, čo v časopise žiaci uverejnili.
b) Porozprávajte sa o správach oboch detí.
Skúmajte, čo mali správy spoločné.

- 2 Doplň do poučky slovné spojenia.

Správa je informácia o tom, čo, kde, kedy, ako a prečo **sa stalo**.

Má byť stručná a výstižná. Musí obsahovať:

dátum, kedy sa udalosť konala

čas, o koľkej sa udalosť začala

miesto, kde udalosť prebiehala

1. dátum, kedy sa udalosť konala (15. 9. 2020),
2. čas, o koľkej sa udalosť začala (o 16.00 hod.),
3. miesto, kde udalosť prebiehala (v telocvični).

- 3 Zorad' podľa abecedy podujatia, o ktorých sa písalo v časopise. Riad' sa vždy prvým slovom názvu.

šarkaniáda	plavecký výcvik	škola v prírode	turnaj vo futbale
návšteva knižnice	bábkové divadlo	exkurzia do Modry	
tvorivé popoludnie	školská akadémia	beseda so spisovateľom	

Počasie pod psa

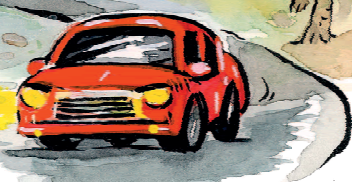
Na Slovensko prichádza **vlna** studeného vzduchu zo severu. Čaká nás oblačné až zamračené počasie. Ráno bude **hmľisto**, pravá sychravá jeseň. Na strednom a východnom Slovensku bude ojedinele aj zmenšená oblačnosť. V nižších polohách bude **pršať**.

Hydrometeorologický ústav vydal výstrahu prvého stupňa. Ráno sa bude vo vyšších regiónoch vyskytovať hmla s dohľadnosťou 50 až 200 metrov, čo predstavuje nebezpečenstvo pre účastníkov cestnej premávky.

Najvyššia denná teplota bude na toto ročné obdobie veľmi nízka: –1 až +5 stupňov Celzia. Miestami sa vyskytne prízemný mráz. Keďže v noci bude **mrznúť**, zrážky budú **namrzáť** a môže sa **kĺzať**. Očakávame poľadovicu.

Teplota na horách vo výške 1 500 metrov okolo –5 stupňov Celzia.

Slabý, na západe miestami severný vietor do 5 metrov za sekundu.

- 1 a) Žiaci sa chystali na exkurziu do prírodovedného múzea, a tak ich zaujímalo, aké bude počasie.
b) Porozprávajte podľa otázok.

- Vysvetlite výrazy: *oblačnosť, nižšie polohy, vo vyšších regiónoch, dohľadnosť, prízemný mráz, namrzáť*.
- Porovnajte dnešné počasie a počasie opísané v texte.
- Ako sa oblečiete do počasia z textu?
- Vysvetlite nadpis textu.

- 2 Na meteorológa.
Pripravte v skupine predpoveď počasia a povedzte ju spolužiakom tak ako v televízii.

- 3 a) Rozdeľ slová čiarami na slabiky.
b) Napíš počet slabík v slove

potešenie	umývačka
násobilka	lokomotíva
okoloidúci	hĺbka
krdeľ	električka
poľnohospodárstvo	
hydrometeorologický	

UŽ VIEM

Slabika vzniká spojením:

- jednej alebo viacerých spoluhlások a samohlásky: *cit-rón, to-var,*
 - jednej alebo viacerých spoluhlások a dvojhlásky: *žia-dosť, vria-ci.*
- V slabike môže byť **l, ľ, r, ŕ** namiesto samohlásky a dvojhlásky: *kr-deľ, vĺ-čatá.*

- 4 a) Vypíš z úvodného textu vyznačené slová.
Rozdeľ ich zvislou čiarou na slabiky.
- b) Pozoruj slabiky. Z ktorých hlások sa skladajú?
Musí byť v slabike vždy samohláska/dvojhláska?
Ktoré hlásky v slabike ich nahradili? Vyznač ich.

Spoluhlásky **l, ľ, r, ŕ** niekedy stoja medzi dvoma spoluhláskami a tvoria slabiku: *klb-ko, žľ-tok, pr-šať, vřz-gať.*

Keď sa **samohláska** v slabike **nenachádza**, lebo ju nahradilo **l, ľ, r, ŕ**, hovoríme, že **l, ľ, r, ŕ** je **slabikotvorné**.

Oznam školského rozhlasu

Školský parlament vyhlasuje súťaž medzi triedami o najlepší názov nášho nového školského časopisu. Svoje návrhy môžete priniesť do 27. októbra do kabinetu pani učiteľky Mládekovej na prvom poschodí. Trieda s najzaujímavejším názvom vyhrá popoludňajšie posedenie pri čaji s riaditeľom školy.

Zber papiera

Od 16. do 20. októbra sa v našej škole bude konať zber papiera. Papier môžete priniesť vždy ráno pred vyučovaním ku kontajneru prístavenému na školskom dvore. Mená víťazov uverejníme v nasledujúcom čísle nášho časopisu. Trieda, ktorá vyzbiera najviac papiera, získa vstupenky do prírodovedného múzea.

- 1 a) Prečítaj oznam školského rozhlasu a v školskom časopise.
b) Ktoré časti obsahuje oznam?

- 2 Dopln do poučky slovné spojenia.

Oznam je informácia o tom, čo, kde, kedy, ako a prečo **sa stane**.

Má byť stručný a výstižný. Musí obsahovať:

dátum, kedy sa udalosť bude konať

čas, o koľkej sa udalosť začne

miesto, kde udalosť prebehne

1.

(15. 9. 2021),

2.

(o 16.00 hod.),

3.

(v telocvični).

- 3 Otestuj sa.

1. Správa je:	2. Oznam je:	3. Správa obsahuje:	4. Oznam obsahuje:
A. stručná a výstižná informácia o tom, čo sa stalo;	A. presná informácia o našich záujmoch;	A. dátum a čas konania udalosti a miesto, kde udalosť prebehne;	A. dátum a čas konania udalosti a miesto, kde prebehla;
B. stručná a výstižná informácia o tom, čo sa stane;	B. stručná a výstižná informácia o tom, čo sa stalo;	B. dátum a čas konania udalosti a miesto, kde udalosť prebehla;	B. dátum a čas konania udalosti a miesto, kde prebehne;
C. podrobná informácia v žiackej knižke.	C. stručná a výstižná informácia o tom, čo sa stane.	C. dátum nášho narodenia a adresu bydliska.	C. našu presnú adresu vrátane PSČ.

Vyhodnotenie:

Za každú správnu odpoveď máš 1 bod.

4 body Si šikulka, čítaš pozorne a máš vedomosti. Pochvala!

3 body Máš vedomosti, ale skús čítať pozornejšie.

2 body – 0 bodov Niektoré vedomosti si ešte musíš doplniť.

1A, 2C, 3B, 4B.
Správne odpovede:

- 4 a) Povedz, v ktorom slove je slabikotvorné **r, ř** alebo **l, ľ**.
b) Čítaj slová po slabikách. To, v ktorom slabiky nasledujú podľa abecedy, je nový názov časopisu.

PR-VÁ-ČIK

VR-ŠOK

PÍS-MEN-KO

VLN-KA

A-BE-CED-KO

ZÁ-BAV-NÍK

SL-NIEČ-KO

ZR-KAD-LO

VÍ-ČIK

SRN-ČEK

Aký otec, taký syn

Ťažká robota

Tu je doska,
tu je klinček,
kladivko má synček.
Buchne synček –
dnu je klinček.
Potom rýchle ešte
vezme veľké kliešte,
ťahá synček – von je klinček.

K. Bendová: Čačky-hračky

3 Napíš inými slovami, aký je syn.

Otec je...	Syn je...
miudry.	
pokojný.	
odvážny.	
zručný.	

5 Podčiarkni vo vtipoch slová príbuzné so slovom **syn**. Vpíš ich do plástov.

Syn hovorí:

- Ocko, ja nemám rád dierky v syre.
- Tak zjedz syr a dierky nechaj na tanieri.

Mamička dohovára synovcovi.

- Požičaj tie sánky aj môjmu synčekovi!
- Veď mu ich požičiavam. Ja ich mám z kopca, on ich má do kopca.

V kupé vo vlaku:

- Pani, prosím vás, nech ma váš synáček nenapodobňuje.
- Synak, nerob zo seba hlupáka!

1 a) Prečítaj básničku.

b) Vysvetli vetu.

Aký otec, taký syn.

2 a) Nacvičte si rozhovor otca so synom a predvedte ho spolužiakom.

Synak, prosím ťa, podaj mi kladivo!

Môžem skúsiť ja?

Dobre, len si dávaj pozor!

Aha, ohol sa mi klinec!

Zober si kliešte a vytiahni ho von!

Jaj, nejde to!

Ukáž, pomôžem ti!

b) Vymyslite, nacvičte a predvedte rozhovor otca so synom na športovom podujatí.

4 Vypíš z viet všetky vybrané a im príbuzné slová, ktoré už doteraz poznáš.

Otec bol umyť auto v umyvárni.

Syn si umýval ruky v umývadle.

Otec sa vypýtal z práce.

Syn sa stále na niečo vypytoval.

Otec skoro dostal na ceste šmyk.

Syn sa šmýkal na lade.

Otec sa pýšil svojím synom.

Syn veľmi spyšnel.

Otec veľa premýšľal.

Syn veľa vymýšľal.

syn

6 Doplň *i/í* alebo *y/ý*.

Mam_čka dala s_novi na desiatu chleb_k so s_rom.

Mama hovoríeva Ivovi s_náč_k a otec ho volá s_nátor.

Teta Iveta má troch s_nov. Zlos_n je zlý človek. Juraj má veľmi rád ovčí s_r.

- 7 a) Vyfarbi srdiečko pri slovách príbuzných so slovom **syn**.
 b) Vyfarbi slniečko pri slovách príbuzných so slovom **sýty**.
 c) Zakrúžkuj výkričník (!) pri slovách s rozlišovacím znamienkom.

♥ ! ☀	zlosyn	♥ ! ☀	nenásytný	♥ ! ☀	synovec
♥ ! ☀	presýtiť sa	♥ ! ☀	synček	♥ ! ☀	nasýtiť sa
♥ ! ☀	synovský	♥ ! ☀	nenásytník	♥ ! ☀	sýtosť
♥ ! ☀	dosýta	♥ ! ☀	synátor	♥ ! ☀	synáčik
♥ ! ☀	synak	♥ ! ☀	dosýtiť sa	♥ ! ☀	sýtiť

8 Označ všetky slová, kde sa po *s* píše *y*.

Syr je jedna z najlepších potravín. Syry sa vyrábajú z mlieka pridaním syridla. V syrárňach sa nechajú aj niekoľko mesiacov dozrievať. Týmto spôsobom sa získavajú známe tvrdé syry, ako ementál či eidam. Dozrievanie niektorých

syrov urýchľuje zvláštna pleseň. Sú aj syry, ktoré majú na povrchu ušľachtilú pleseň. Deti obľubujú najmä tavené syrové pochúťky. Najvyhľadávanejší je syr z ovčieho mlieka a výrobky z neho, ako údený oštiepok, parenica, bryndza a syrové korbáčiky.

9 Doplň slovo **sýty** do viet v správnom tvare.

Michal bol po obede taký _____, že už ani koláč nedojedol.

Bryndzové halušky sú veľmi _____ jedlo. Rád maľuje _____ farbami.

„Ďakujem, už som _____,“ povedal Ivo a išiel sa hrať. _____ hladnému neverí.

10 Vysvetlite vetu.

Sýty hladnému neverí.

11 Dopíš slová **syn**, **syr**, **sýty**.

Vybrané slová po **s** sú: _____, _____, _____.

12 a) Prečítajte si báseň a text o sýkorce.

Sýkorka

I keď všade zima tróni,
snehy tisne ku plotu –
už sýkorka na jabloni
strunky ladí na nôtu.

„Cpink! Cpink! Cpinink!“ zaspievala.
„Čujte, jar sa blíži k nám!“
Nie, len čuškaj, moja malá,
zimné slnko, to je klam!

M. Rázusová-Martáková

b) Prečítaj si informácie o sýkorke
a odpovedz oznamovacou vetou.

Aký vták je sýkorka?

Sýkorka je spevavý vták.

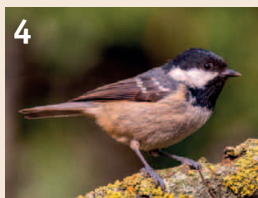
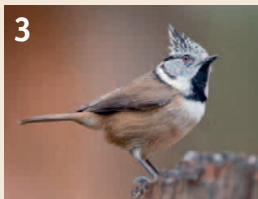
Čím sa sýkorka živí?

Sýkorka sa živí hmyzom.

Je sýkorka sťahovavý vták?

Sýkorka je sťahovavý vták.

Sýkorka je spevavý vták. Každý deň zožerie toľko hmyzu, koľko sama váži. Preto je veľmi užitočná. V zime sa živobytie sýkorkám zhorší. Hľadajú vajíčka a kukly hmyzu v záhyboch kôry stromov. Býva im to málo. Je užitočné, keď ich v zime prikrmujeme. Na svete je veľa druhov sýkoriek. Poznáme napríklad sýkorku belasú (1), sýkorku veľkú (2), sýkorku chocholatú (3) a sýkorku uhliarku (4).

1.

2.

3.

4.

c) Podčiarkni v texte farebne všetky vybrané slová a s nimi príbuzné slová.

d) Napíš k obrázkom odborné pomenovania sýkoriek.

Vybrané slová po **s** sú:
syn, syr, sýty,
sýkorka.

13 Vyber vhodné slovo a doplň ho do vety.

zásyp
násyp
osýpkyzasýpa
vysýpa
presýpasypala
dosypala
nasypalapresypal
dosypal
posypalvysypal
presypal
nasypal

Detská choroba sa nazýva _____. V presýpacích hodinách

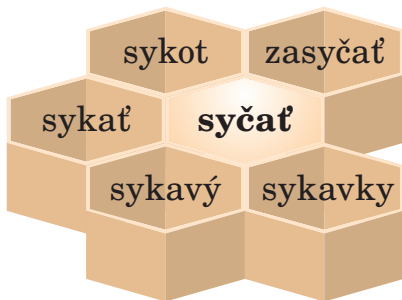
sa _____ piesok. Ida vybrané slová _____ ako z rukáva.

Kuchár _____ cukrom koláče. Na pizzu si Laco *nasypal* veľa syra.

- 14 Označ všetky slová, ktoré sú príbuzné s vybraným slovom **sypať**.

sypký synovec posypať nasypať
 násyp osýpky posýpka syrovník
 sýty synak synátor dosypať
 sýpka zásyp vysypať nenásytný
 sýtosť synáček zasypať presypať

- 16 Na označené slová z úlohy 14 utvor vety.

- 17 Prepíš príbuzné slová k vybranému slovu **syčať**.

- 15 Vyčiarkni slová príbuzné so slovom **sýty**.
 Zvyšné písmená tvoria záver vtipu.

SÝTOSTPDOSÝTAONASYCOVAŤS
 ÝNENÁSYTNÍKPNENÁSYTNÝA
 SÝTITLPRESÝTENÝINASÝTENÝ

- Idú dva ľadové medvede po púšti.
 – Tu musel
 byť poriadny
 mráz, keď tak

Syčať, sykať píšeme s **y**.
Had syčí.

Sipieľ píšeme s **i**.
Hus sipí.

ROZLIŠUJ

- 18 Doplň **i/í, y/ý**.

Brankár s__kol od bolesti, keď ho trafili pukom. Hus zas__pela na gazdinú.
 Para s__koce spod pokrývky na hrnci. Vedľa s__čí kávovar a rozvoniava
 po kuchyni kávou. Na prechádzke v lese sme počuli hadí s__kot.
 Najprv sme počuli s__čať paru, potom sme uvideli starú parnú lokomotívu.

- 19 a) Prečítaj text.
 b) Vyznač slovo **sysel'** a všetky s ním príbuzné slová. c) Vyhľadaj ďalšie informácie o sysľovi.

Sysel' je zákonom chránený živočích. Pod zemou buduje systém chodieb, ktoré využíva ako úkryt, sklad potravy, na výchovu mláďat či zimný spánok. Syslie kolónie majú stovky členov. Pre sysľa je charakteristické „panáčkovanie“ – postaví sa na zadné nohy a pozoruje okolie. Ak hrozí nebezpečenstvo, upozorní na to ostatných členov varovným syslím piskotom. Sysle sa začali vytrácať. Ochránárom sa však v posledných rokoch podarilo zachrániť sysle vo viacerých lokalitách pred vyhynutím.

- 20 Doplň do poučky ďalšie vybrané slová **sypať, syčať, sysel'**.

Vybrané

slová po **s** sú: *syn, syr, sysly, sýkorka,*

I. OPAKOVANIE

Sme tretiaci

- Pozdravy • Privítanie • Rozlúčenie • Ústne rozprávanie vlastného zážitku
- Jednoduchý príležitostný prejav 2

Podme si opakovať

- Hláska a písmeno • Veľké písmená na začiatku mien osôb
- Hlásky a písmená *ch, dz, dž* • Abeceda • Písanie veľkých písmen • Odkaz 4

V záhrade

- Rozlišovacie znamienka • Zmena významu slova • Rozdelenie hlások • Samohlásky
- Výber vhodných slov k téme • Samohláska *ä* • Rozširovanie slovnej zásoby 8

Ježkov najväčší nepriateľ

- Dvojhlásky • Zdôvodnenie • Slovná zásoba k téme
- Rozdelenie spoluhlások • Tvrdé spoluhlásky • Tvorba otázok 12

Vrtichvostík a dievča

- Mäkké spoluhlásky • Tykanie, vykanie • Rozširovanie slovnej zásoby • Spoluhlásky
- Tvorba otázok • Vyhľadávanie informácií v texte • Nadradené a podradené slová
- Ustálené slovné spojenia • Slabika • Rozdeľovanie slov na slabiky • Jednoslabičné a viacslabičné slová • Zhromažďovanie informácií na rozvoj témy • Veta • Dialóg 16

- Pečieme chlieb • Druhy viet • Pracovný postup 22

II. ABECEDA

Októbrové počasie

- Abeceda • Ilustrácia • Rozširovanie slovnej zásoby • Nadradené a podradené slová 25

- Mimoriadna správa • Správa • Abeceda 28

III. DELENIE SLOV NA SLABIKY

Počasié pod psa

- Slabikotvorné *l, ľ, r, ř* • Hovorený prejav • Artikulačné a výslovnostné cvičenia 29

- Oznam školského rozhlasu • Slabikotvorné *l, ľ, r, ř* • Oznam 31

IV. VYBRANÉ SLOVÁ

Usilovný ako včela

- Obojaké spoluhlásky • Ustálené slovné spojenia • Významové okruhy slov 32

Keby som kraloval deťom

- Vybrané slová po *b* • Prianie • Slová s podobným a opačným významom
- Oznam • Nadradené a podradené slová • Ilustrácia
- Rozširovanie slovnej zásoby • Ustálené slovné spojenia 34

My sme iní ako vy

- Vybrané slová po *m* • Používanie vhodných slovných spojení • Nesúhlas
- Rozširovanie slovnej zásoby • Ustálené slovné spojenia • Prirovnanie
- Zoznam • Nadradené a podradené slová 42

Pyšný páv

- Vybrané slová po *p* • Ustálené slovné spojenia • Správa
- Slová s podobným významom • Opis predmetu 53

- Školoviny • Opakovanie vybraných slov po *b, m, p* • Slová s podobným významom 58

Rybačka na rieke Turiec

- Vybrané slová po *r* • Nadradené a podradené slová
- Zdôvodnenie • Slovná zásoba k téme 61

O ryšavom rytierovi a princeznej Rite

- Vybrané slová po *r* • Nesúvislý text • Opis pracovného postupu • Zoznam 66

Aký otec, taký syn

- Vybrané slová po *s* • Nácvik dialógu • Vyhľadávanie informácií v texte
- Zhromažďovanie informácií k téme textu 72

- Les v zime • Opakovanie vybraných slov • Reprodukcia textu • Opis pracovného postupu 77

- Výživa • Vybrané slová po *v* • Námetka • Tykanie, vykanie 81

- Jazyk • Vybrané slová po *z* • Artikulačné a výslovnostné cvičenia • Knižnica • Odkaz 86

ISBN 978-80-8302-010-8

